

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Нина Николова,

ПУ „Паисий Хилендарски“

относно научните трудове на доц. д-р Тодор Христов Дечев, участник в конкурс за академичната длъжност „професор“ по ПН 2.1. Филология (Теория и история на литературата – теория на литературата), обявен от СУ „Св. Климент Охридски“

в ДВ, бр. 87 от 19.10.2021 г.

Доц. д-р Тодор Христов е единствен кандидат в обявения от СУ „Св. Климент Охридски“ конкурс за академичната длъжност „професор“ по ПН 2.1. Филология (Теория и история на литературата – теория на литературата), който напълно отговаря на образователния и научен профил на кандидата.

Материалите за участие в конкурса са съобразени със Закона за развитие на академичния състав на Република България и с Правилника за прилагането му на СУ „Св. Климент Охридски“, като са коректно представени в документацията на кандидата. Сред завидното количество от научна продукция, която доц. Христов е приложил, той е подбрал един солиден списък с публикации, с които участва в настоящия конкурс: две монографии, едната от които на английски език; една статия в реферирано и индексирано научно издание (на англ. език); десет статии в списания с научно рецензиране и в редактирани колективни томове; четири глави от колективни монографии (всички на англ. език).

Моето становище ще бъде фокусирано не толкова върху обема, колкото преди всичко върху съдържанието на тази сериозна изследователска работа. Ще я разгледам в два аспекта.

Първо, като отдалеча своя обектив и направя „снимка“ от дистанция, която да покаже по-общата картина и да открие може би не толкова лесно видимите връзки между отделните публикации. Когато човек се запознава с тях, особено в рамките на един

сравнително кратък период от време, му се натрапва тяхната относителна тематична разнородност: конспиративните теории (темата, която може би е голямото изключение, тъй като очевидно представлява устойчив интерес за Тодор Христов), семейните скандали, онлайн запознанствата, джедаизма като неолиберална религия и др. Навярно такава разнородност би създала впечатлението за известна разхвърляност, може би дори разпиляност. Твърдя обаче, че това впечатление е погрешно. Но за да се убедим в погрешността му, трябва внимателно да четем Тодор Христов. Той има неподражаем стил, съчетал в себе си прецизната, до скруполюзност дори, вярност на емпиричните данни на учения, с таланта на писателя, който буквално тъче, изплита своя изказ брънка по брънка, за да видим накрая един продукт, възхитителен в своята цялостност. Ако използвам една негова метафора, бих казала, че изследователят Тодор Христов е здраво стъпил на земята и не разчита на „небесни“ теории. Затова борави с автори и научни парадигми (сред множеството от тях бих споменала Фуко, Гарфинкъл, Остин, Лакан), които прилага като инструменти за, бих казала, „все по-плътното описание“ на емпиричните данни, почерпени от живия живот. Но съобразно с формата на това становище, нека да го кажа и по-строго: привидната тематична разфокусираност всъщност е тъканта, от която е изграден базисният изследователски предмет на Т. Христов и това е всекидневието. Ако си позволя една шеговита препратка, бих казала, че всекидневието е „върховният“ изследователски предмет на Тодор Христов, към който той отново и отново се завръща чрез всяка своя изненадваща ни тема.

Второ, като приближа обектива и се вгледам по-детайлно в основния научен труд, представен от кандидата в този конкурс. Няма да крия, че за мен беше удоволствие да изчета „Врява и ярост. Археология на домашния скандал“. При това не защото това е книга, която се чете лесно. Тя е предизвикателство, доколкото е многопластова, сложно композирана, с фина аналитика на емпиричния материал, разработваща мащабен по обема си и разнопорядков по съдържание архив. Задачата, която си поставя авторът, е впечатляваща: да се подложи на дискурсивен анализ т.нар. „страстна реч“, онези „опити да се каже, каквото не може да бъде казано“ (с. 238). „Страстната реч е сполучлива“, ако накарам другия „да отговори тук и сега, със сходна страст“; (...) „тогава актът ми ще е постигнал нещо повече от това да видоизмени ситуацията, той ще е видоизменил мен, защото ще е породил една истина, която се ражда между мен и другия; тази истина няма

да може да бъде сведена до факти, защото ще зависи от следата, която актът ми ще е оставил у другия; но тъкмо поради това тя ме конституира като субект на страст“ (с. 239). Проблемът е извънредно важен и Тодор Христов го решава по забележителен начин. Изкушавам се обаче – съвсем накратко - да продължа неговата мисъл, разполагайки я в една малко по-различна мисловна парадигма. Страстната реч трябва да засяга другия, трябва да го докосва, независимо дали този допир ще бъде „удар“, „плесница“ или „ласка“, „прегръдка“. Във всички случаи тя е като телесното докосване, а докосването е граница, едно „между“ мен и другия. Думите сами по себе си, казва Аленка Зупанчич, не са обидни, те стават такива заради начина, по който са произнесени (точно както пациентът на Фройд, когато е съвсем малко момче, крещи на баща си: „лампа такава, пешкир такъв, чиния такава“, което трябва да чуваме като: „Мразя те! Мразя те! Мразя те!“). Струва ми се, че няма как да говорим за страстната реч, без да поставим на фокус и проблема за тялото. Гледам на тези размисли като на обещание и очакване за бъдеща продуктивна дискусия.

Държа да добавя и няколко думи за Тодор Христов като колега и преподавател, когото познавам в това му качество от години. Аз виждам удивително съвпадение: вниманието и коректността, които той проявява по отношение на изследователския си предмет, са същите внимание и коректност, с които подхожда в колегиалните си взаимоотношения. И вероятно заради това не е изненада, че е и любим преподавател на студентите.

В заключение: за мен качествата на кандидата като учен и преподавател са въвн от съмнение и въз основа на казаното си позволявам убедено да препоръчам на уважаемото жури да гласува присъждане на академичната длъжност „професор“ на доц. Тодор Христов.

7.03.2022

Нина Николова

Пловдив